

Prof. Dr. Oktay UYGUN
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

DEVLET TEORİSİ

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	V
İçindekiler.....	VII
Giriş Bölümü: Temel Kavramlar.....	1

Birinci Bölüm DEVLETİN KÖKENİ

I- DEVLET ÖNCESİ TOPLUMLAR.....	10
A- İlkel Toplumda Siyasal İktidarın Niteliği.....	12
İlkel Toplumu Eksikleriyle Tanımlamak!.....	13
Pazardan Yoksunluk.....	14
Yazıdan Yoksunluk.....	15
Devletten Yoksunluk.....	15
Tarihten Yoksunluk.....	18
Tartışma Konusu 1: İlkel Toplumda Önderin Gücü.....	19
B- İlkel Toplumda Eşitliğin Korunması.....	21
İnsan Vücuduna Kazınan Yasa.....	21
Özel Mülkiyet Yasası, Potlaç, Mübadele.....	23
Nüfusun Dengeye Tutulması.....	26
Anaerkillik, Anasoyluluk ve Kadının Statüsü.....	29
Tartışma Konusu 2: Siyasal İktidarın Cinsiyeti.....	32
Tartışma Konusu 3: İlkellik ve Uygarlık Üzerine.....	34
II- İLKEL TOPLUMDAN DEVLETLİ TOPLUMA GEÇİŞ.....	35
A- Devletin Ortaya Çıkışı: Dış Etkenler.....	37
Fetih Teorisi ve Mezopotamya'da Devletin Doğuşu.....	37

Fetih Teorisi ve İnka Uygarlığı	41
Hidrolik Tuzak	43
B- Devletin Ortaya Çıkışı: İç Etkenler	43
1- Dini Etkenler ve Pierre Clastres	44
Marksist Devlet Teorisine Eleştiri	44
Ormanın Peygamberleri	46
Maya Uygarlığı Bir İstisna mı?	48
2- Ekonomik Etkenler ve Marvin Harris	50
Solomon Adalarında Büyük Adamlık Kurumu	51
Trobriand Adalarında Büyük Adamlık Kurumu	52
Bunyoro Topluluğunda Büyük Adamlık Kurumu	52
C- Devletin Kuruluşuna Yol Açan Etkenlerin Değerlendirilmesi	53
<i>Tartışma Konusu 4: Mezopotamya: İlk Kentler, İlk Devletler</i>	55
<i>Tartışma Konusu 5: İlkel Toplumun Devletleşme Sürecinde Savaşçı ve Barışçı İlişkiler</i>	57

İkinci Bölüm

KENT DEVLETİ

I- ŞEFLİKLERDEN KENT DEVLETİNE GEÇİŞ	59
II- İLK KENT DEVLETLERİ	61
III- İLK İMPARATORLUK	65
<i>Tartışma Konusu 6: Sümer Kent Devletlerinin Niteliği</i>	67
IV- ESKİ YUNAN UYGARLIĞINDA KENT DEVLETLERİ	68
V- YUNAN KENT DEVLETLERİ VE DOĞRUDAN DEMOKRASİ	71
A- İlk Demokratik Reformlar	73
B- Atina Demokrasisinin Kurumları	77
1- Yasama: Halk Meclisi (Ekklesia)	77
2- Yürütme: Beşyüzler Konseyi	81
3- Yargı: Halk Mahkemesi (Dikasterion)	83
<i>Tartışma Konusu 7: Sokrates'in Yargılanması</i>	87
VI- ATİNA DEMOKRASİSİNİN GERÇEKLEŞTİĞİ KOŞULLAR	89
A- Küçük Ölçekli Bir Devlet	89

B- Yüz Yüze Toplum	90
C- Türdeş Sosyal Yapı.....	91
VII- ATİNA DEMOKRASİSİNDE KİŞİSEL ÖZGÜRLÜKLER	92
A- İfade Özgürlüğü.....	93
B- İnanç Özgürlüğü.....	96
C- Kişi Güvenliği ve Kişi Dokunulmazlığı	99
D- Mülkiyet Hakkı ve Konut Dokunulmazlığı.....	99
VIII- ATİNA'DA YURTTAŞLIK STATÜSÜ VE YURTTAŞLIK BİLİNCİ	100
A- Sitenin Bağımsızlığı.....	100
B- Siyasal Yaşama Aktif Katılım	101
Devletsiz Demokrasi	103
Bir Yaşam Biçimi Olarak Demokrasi.....	103
C- Atina'da Kölelik.....	107
D- Amatör Siyaset	111
<i>Tartışma Konusu 8: Atina Demokrasisinde İktidarın Sınırı.....</i>	<i>113</i>
IX- ATİNA'DA MUHALİF SİYASAL DÜŞÜNCE	115
A- Radikal Muhalefet: Platon.....	116
Platon'un Toplum ve Devlet Anlayışı	117
Platon'un Adalet Anlayışı	119
Platon'da Mülkiyet ve Aile.....	120
Platon'da Kadın – Erkek Eşitliği.....	121
Platon'un Kölelik Anlayışı.....	122
<i>Tartışma Konusu 9: İyi ile Kötünün Çelişkisi.....</i>	<i>124</i>
B- İlimli Muhalefet: Aristoteles	125
Aristoteles'in İnsan, Toplum ve Devlet Anlayışı.....	127
Aristoteles'e Göre Yönetimlerin Değişme Nedenleri	128
Aristoteles'e Göre En İyi Yönetim	129
Eşitsizliklerin Meşrulaştırılması.....	131
Aristoteles'in Adalet Anlayışı	132
X- YUNAN KENT DEVLETLERİNİN ÇÖKÜŞÜNDEN SONRA SİYASAL DÜŞÜNCE.....	133
Epikürizm	134
Stoisizm	135
XI- ROMA'DA SİYASAL DÜŞÜNCE	137

Polybios	137
Marcus Tullius Cicero.....	138
<i>Tartışma Konusu 10: Roma'nın Başarıları</i>	138
XII- İMPARATORLUK BİR GLOBAL TOPLUM MUDUR?	140
İmparatorluk ve Devlet.....	140
İmparatorluk, Hegemonya, Konfederasyon.....	142

Üçüncü Bölüm

FEODAL DEVLET

I- FEODAL TOPLUM.....	147
Feodal Beylerin Kökeni	148
Serflerin Kökeni	148
II- FEODAL DEVLET	149
İktidarın Bölünmesi.....	149
Hıristiyanlık	151
III- TEOKRATİK İKTİDAR ANLAYIŞI.....	152
A- Tanrı Devleti: Aziz Agustinus.....	152
B- Tanrısal Yasaların Üstünlüğü: Aquino'lu Thomas.....	154
<i>Tartışma Konusu 11: Katolik Kilisesi'nin Gücü</i>	155
IV- LAİK İKTİDAR ANLAYIŞI	157
A- İnsan Yapımı Yasaların Üstünlüğü: Padova'lı Marsilius.....	157
B- İktidarın Kökenine İlişkin İlk Bilimsel Teori: İbni Haldun	160
1- Siyasal İktidarın Kökeni.....	162
2- Soy Dayanışması (Asabiyyet).....	164
Evrensel Bir Sosyal Yasa.....	165
Dayanışma Biçimleri	166
Soy Dayanışması ve Devletin Kuruluşu	167
Soy Dayanışmasının Niteliği.....	168
3- Dönemler Kuramı (Tavırlar Teorisi)	169
4- Dönemler Kuramının Eleştirisi	173
Organisizm.....	173
Fatalizm (Kadercilik).....	176

Pesimizizm (Kötümserlik).....	180
<i>Tartışma Konusu 12: Yakın Tarihimize İbni Haldun'un Gözüyle Bakmak.....</i>	<i>183</i>

Dördüncü Bölüm

ULUS DEVLET

I- EGEMEN İKTİDARIN DOĞUŞU	187
A- Laik İktidar: Nicola Machiavelli.....	189
İtalya'nın Ulusal Birliği.....	190
İktidarın Kaynağı	192
İktidarın Meşruiyeti.....	193
<i>Tartışma Konusu 13: Monarşik Yönetimin Büyüsü</i>	<i>195</i>
B- Egemen İktidar: Jean Bodin	196
Egemen Devletin Özellikleri	198
Bodin'in Egemenlik Anlayışının Sonuçları.....	204
C- Yeni Bir Meşruiyet Anlayışı: Thomas Hobbes	204
Hobbes ve Dođa Durumu	206
Hobbes ve Toplum Sözleşmesi	208
Toplum Sözleşmesinin Sonuçları ve Yönetim Biçimleri.....	210
Hobbes'un Doğal Haklar ve Adalet Anlayışı.....	211
Hobbes'a Göre İktidarın Sınırı: Yaşam Hakkı.....	213
<i>Tartışma Konusu 14: Hobbes'un Leviathan'ı ve 20. Yüzyıl Diktatörlükleri</i>	<i>216</i>
<i>Tartışma Konusu 15: Thomas Hobbes'un Eleştirisi.....</i>	<i>218</i>
II- EGEMEN İKTİDARIN SINIRLANMASI	218
A- Doğal Haklar Teorisi: John Locke	219
İktidarın Kaynağı	220
Dođa Durumu ve Toplum Sözleşmesi.....	221
İktidarın Sınırı ve Direnme Hakkı.....	223
Yönetim Biçimleri ve Mutlak İktidar	224
Locke ve Kuvvetler Ayrılığı İlkesi.....	225
Mülkiyet Hakkı.....	226
<i>Tartışma Konusu 16: Mülkiyet Hakkının Kökeni</i>	<i>228</i>

B-	Kuvvetler Ayrılığı İlkesi: Charles Louis Montesquieu.....	232
	Yönetim Biçimleri ve Dayandıkları İlkeler.....	234
	Kuvvetler Ayrılığı İlkesi.....	236
III-	EGEMEN İKTİDARIN DEMOKRATİKLEŞMESİ	237
A-	Halk Egemenliği: Jean-Jacques Rousseau	237
	Toplum Sözleşmesi.....	240
	Genel İrade: Yanılmaz Bir İçgüdü	242
	Rousseau'nun Yasa Anlayışı.....	245
B-	Çoğunluğun Despotizmi Tehlikesi ve Rousseau	246
	Toplum Sözleşmesi ve Radikal Demokrasi	249
	Kuvvetler Birliği mi? Kuvvetler Ayrılığı mı?.....	251
	Rousseau'da Yönetim Biçimleri	254
	Rousseau ve Doğal Haklar Teorisi.....	256
C-	Toplum Sözleşmesi'nin Ulus Devlete Uygulanabilirliği	258
	Tartışma Konusu 17: Çoğunluğun Despotizmi.....	260
IV-	EGEMEN İKTİDARIN BÖLÜNMESİ: FEDERAL DEVLET	262
A-	Federal Devlet ve Egemenliğin Bölünmezliği İlkesi.....	263
B-	Klasik Egemenlik Anlayışının Aşılması.....	266
C-	Federal Devlet ve Çağdaş Egemenlik Anlayışı.....	269
D-	ABD'nin Kuruluşunda Egemenlik Tartışması	272
E-	Egemenlik Atomunun Bölünmesi.....	274
	Federal Hukuk Üstün müdür?.....	279
	Egemenlik Kaynağında Bölünmüş müdür?	281
F-	Bölgeli Devlet.....	283
	1- İtalya	284
	2- İspanya	285
	3- Fransa	288
G-	Bölgeli Devlet ve Federal Devletin Karşılaştırılması.....	290
H-	Federal Devlet ve Konfederasyonun Karşılaştırılması.....	293
	Tartışma Konusu 18: Günümüzde Egemenlikten Ne Anlamalıyız?	297

Beşinci Bölüm
MODERN SİYASAL İDEOLOJİLER

I-	LİBERALİZM VE SOSYAL DEVLET ANLAYIŞI.....	300
A-	Liberalizmde Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri.....	301
	Siyasal Liberalizm – Ekonomik Liberalizm.....	302
	Devlet İktidarının Sınırı.....	302
	Liberalizmin Özgürlük Anlayışı.....	303
	Liberalizmin Eşitlik Anlayışı.....	304
	Liberalizm ve Demokrasi	304
B-	Sosyal Devlette Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri.....	306
	Sosyal Devletin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı.....	307
	Sosyal Devlet Anlayışı ve Demokrasi.....	308
II-	MARKSİZM.....	310
A-	Marksizmin Felsefi Temeli: Diyalektik Materyalizm.....	311
B-	Marksizmin İnsan, Toplum ve Devlet Anlayışı	313
	Marksizmin Özgürlük Anlayışı	314
	Marksizmin Eşitlik Anlayışı.....	317
	Marksizmin Demokrasi Anlayışı	318
C-	Marksizmin Öngörülleri	320
D-	Marksizmin Uygulaması: SSCB Deneyimi.....	323
III-	FAŞİZM.....	327
A-	Faşizmin İtalya’da Doğuşu	328
B-	Faşizmde Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri.....	329
	Korporasyonlar ve Korporatif Ekonomi.....	330
	Faşizmin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı	330
	Faşizm ve Demokrasi	332
C-	Faşist Hareketin Değerlendirilmesi	333
	<i>Tartışma Konusu 19: Yirminci Yüzyılda Diktatörlük ve Faşizm.....</i>	334
IV-	NASYONAL SOSYALİZM	335
A-	Nasyonal Sosyalizmin Almanya’da Doğuşu	336
B-	İrk Devletinin Kuruluşu	338
C-	Nasyonal Sosyalist İktidarın Özellikleri.....	340
D-	Totaliter Diktatörlük.....	342

	<i>Tartışma Konusu 20: Alman Faşizmi ve Kitle Ruhu</i>	345
	<i>Tartışma Konusu 21: Nasyonal Sosyalizm ve Komünizm: Benzerlikler ve Farklıklar</i>	346
V-	ANARŞİZM.....	347
A-	Anarşizm ve Bireyin Önemi	349
B-	Anarşizmin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı	350
C-	Anarşizm ve Şiddet	352
D-	Anarşist Toplumda Kuralların Kaynağı ve Niteliği.....	354
E-	Anarşizm ve Demokrasi	356
	<i>Tartışma Konusu 22: Bir Devlet Düşmanı ile Röportaj</i>	359

Altıncı Bölüm

DEMOKRASİ TEORİSİ

I-	MODERN ÇAĞ'DA DEMOKRASİNİN YENİDEN DOĞUŞU	364
	Mekân ve Zamanda Farklılık	365
	Demokratikleşme Dalgaları	366
II-	MODERN DEMOKRASİYİ BİÇİMLENDİREN ETKENLER.....	367
	Cumhuriyetçi Gelenek	367
	Kuvvetler Ayrılığı.....	368
	Siyasal Temsil.....	370
	Liberalizm	371
	Doğal Haklar teorisi	373
	Laiklik.....	374
III-	DEMOKRASİ NASIL HAKLILAŞTIRILABİLİR?	376
A-	Tarihsel Deneyim	376
B-	Demokrasinin Ahlaki Temeli	378
	Ahlaki Özerklik	378
	Doğal Eşitlik İlkesi.....	380
	Bireysel Kendi Kaderini Tayin Hakkı	382
C-	Demokrasinin Rasyonel Temeli	386
	Bireysel Çıkarların Belirlenmesi	387
	Bireysel Çıkarların Gerçekleştirilmesi	389
	Bireysel Çıkar - Kamu Yararı Ayrımı.....	392

	Demokratik Süreç ve Kamu Yararının Belirlenmesi	395
	Kamu Yararı, Uzmanlaşma ve Elit Yönetimi.....	399
IV-	DEMOKRASİ MODELLERİ	403
	İktidarın Doğrudan Kullanımından İktidarın Denetlenmesine.....	404
	Modern Çağın İlk Demokrasi Teorileri.....	404
V-	DEMOKRATİK ELİTİZM VE KATILIMCI DEMOKRASİ TEORİLERİ....	407
	Halkın Siyasetteki Rolü	407
	Siyasal Elitin Rolü.....	409
	Yurttaşların Çıkarlarının Korunması	413
	Siyasal Katılımın Arttırılması Sorunu.....	414
	Kaybolan Perspektif	415
	İşyeri Demokrasisi	416
	Demokrasinin Yaygınlaştırılması ve Rejimin İstikrarı	418
	Halkoylaması	419
	<i>Tartışma Konusu 23: Modern Devlet ve Doğrudan Demokrasi</i>	425
	<i>Tartışma Konusu 24: Demokratik Toplamlar Ne Tür Bir Despotizmden Korkmalıdır?</i>	427
VI-	ÇOĞUNLUK DEMOKRASİSİ VE KONSENSÜS DEMOKRASİSİ.....	429
	A- Yeni Bir Toplum ve Yeni Bir Siyaset Anlayışı	429
	B- Çoğunluk ve Konsensüs Modellerinin Karşılaştırılması.....	430
	C- Demokrasi Modelleri ve Sosyal Yapı	438
VII-	TÜRKİYE'NİN DEMOKRASİ SERÜVENİ.....	441
	A- Osmanlı Devleti Dönemi.....	441
	B- Türk Devrimi ve Demokratikleşme	442
	C- Tek Parti Rejiminin Niteliği	444
	D- Çok Partili Dönem	450
	E- 1961 Anayasası ve Çoğulcu Demokrasi Anlayışı.....	452
	<i>Tartışma Konusu 25: Milli Egemenlik ve Milli İrade</i>	455
VIII-	TÜRKİYE'DE HUKUK DEVLETİ İLKESİNİN GELİŞİMİ.....	456
	Tanzimat Dönemi	457
	Meşrutiyet Dönemi	458
	Cumhuriyet Dönemi.....	458
	<i>Tartışma Konusu 26: Anayasa Mahkemesi'nin Hukuk Devleti Anlayışı</i> ...	461
IX-	KONSENSÜS DEMOKRASİSİ VE TÜRKİYE.....	463

Türkiye'nin Sosyal Yapısı.....	464
Kültürel Kimliklerin Siyasallaşması	466
Bir Tespit ve Değerlendirme.....	469

Yedinci Bölüm

İNSAN HAKLARI TEORİSİ

I- TEMEL KAVRAMLAR VE TARİHSEL GELİŞİM.....	471
A- İnsanın Değeri ve İnsan Onuru	471
B- Modern Çağ'da İnsan Hakları Öğretisinin Doğuşu.....	476
Hak Kavramı.....	478
İnsan Hakları Kavramı	479
İnsan Haklarının Benzer Kavramlardan Ayırt Edilmesi.....	480
II- İNSAN HAKLARININ KAYNAĞI.....	481
Doğal Hukuk ve Doğal Haklar Teorisi.....	482
Doğal Haklar Teorisinin Eleştirisi	484
İnsan Doğası ve İnsan Gereksinimleri	485
İnsan Doğası ve İnsanın Olanakları.....	488
İnsan Hakları Keşif mi, İcat mı?	489
Doğal Haklar Teorisinin Sonuçları.....	490
III- HAK KUŞAKLARI VE BÜTÜNSELLİK İLKESİ.....	493
Birinci Kuşak (Klasik) Hakların Doğuşu	494
İkinci Kuşak (Sosyal) Hakların Doğuşu	495
Üçüncü Kuşak Hakların Doğuşu	497
Dördüncü Kuşak Hakların Doğuşu	498
İnsan Haklarının Bütünlüğü İlkesi	499
IV- KÜLTÜREL RÖLATİVİZM VE EVRENSELLİK İLKESİ.....	500
A- İnsan Haklarının Tarihsel Özgüllüğü ve Evrensellik.....	501
B- Geleneksel Hint Kültürü ve İnsan Hakları.....	505
<i>Tartışma Konusu 27: Roop Kanwar: Kurban mı, Tanrıça mı?</i>	510
C- İslam Kültürü ve İnsan Hakları.....	512
1- İnsan Haklarına İslami ve Evrensel Yaklaşımlar.....	513
2- İslam Hukuku ile İnsan Hakları Öğretisi Arasındaki Uyumsuzluk	516

Kölelik.....	517
Sabit Cezalar (Hadd Cezaları).....	518
İnanmayanların Durumu.....	519
Din ve Vicdan Özgürlüğü ile Dinden Dönme Cezası	520
Hıristiyan ve Yahudi Azınlıkların Statüsü	521
Kadınların Statüsü	522
3- Özgürlükçü Yorumun Sınırları	524
D- Evrensellik – Kültürel Rölativizm Gerilimi Üzerine Bir Değerlendirme	526
V- BİRİNCİ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	529
Devletin Pozitif Edimi.....	529
Pozitif Edimin Anayasada Düzenlenmesi	533
VI- İKİNCİ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	533
A- İkinci Kuşak Haklara Yönelik Liberal Eleştiri.....	533
B- Sosyal Hakların Güçlendirilmesi.....	539
Küreselleşme ve Sosyal Haklar.....	539
Küresel Fırsat Eşitliği.....	543
Sosyal Hakların Somutlaştırılması	545
Yeni Sosyal Haklar	546
Devletin İktisadi ve Sosyal Ödevlerinin Sınırı	548
Anayasa Mahkemesi ve Sosyal Haklar	549
VII- ÜÇÜNCÜ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	550
Üçüncü Kuşak Hakların Niteliği.....	552
Hakkın Unsurları	553
Hakların Öznesiyle İlgili Sorunlar.....	554
Halkların Kendi Kaderini Tayin Hakkı	555
Kültürel Kimliğe Saygı Hakkı.....	556
VIII- DÖRDÜNCÜ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	558
A- Biyoteknoloji ve İnsan Doğası	559
B- Bilişim Teknolojisi ve İnsan Onuru.....	566
C- Yeni Tehditlerin Ortaya Çıkardığı Yeni Hak Talepleri.....	568
Kişisel Bütünlük Hakkı?	568
Kişisel Verilerin Korunması Hakkı.....	569
IX- İNSAN HAKLARI VE ULUSLARARASI POLİTİKA.....	571
Westphalia Modeli Dünya Düzeni ve İnsan Hakları.....	571

İnsan Hakları: Küresel Bir İdeoloji.....	573
Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.....	574
İnsan Hakları, Yayılmacı Dış Politika ve Silahlı Müdahale.....	576

Sekizinci Bölüm

SİYASAL ÖZGÜRLÜKLER VE DEMOKRASİ

I- İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ.....	580
A- AİHS ve Türk Hukukunda İfade Özgürlüğü.....	581
İfade Özgürlüğünün Negatif ve Pozitif Boyutları.....	583
İfade Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları	585
B- İrkçi Düşünce Açıklamaları	586
Uluslararası Hukuk Bakımından.....	586
Türk Hukuku Bakımından	593
İfade Özgürlüğünün Sınırlanmasında Takdir Yetkisi.....	594
C- Dini ve Ahlaki Konulara İlişkin İfade Özgürlüğü	596
D- Nefret İfadesi ve TCK 216.....	598
1- Suçun Niteliği.....	599
2- Uygulamadan Örnekler	601
3- TCK 216 Üzerine İçtihat Savaşları	605
4- TCK 216 ve İnanç Temelli Kışkırtma.....	607
E- Siyasal Eleştiri Özgürlüğü.....	610
1- Siyasal Eleştiri ve TCK 301	611
Suçun Niteliği	612
Uygulamadan Örnekler	615
<i>Tartışma Konusu 28: Türk Milletini Aşağılama Suçu ve İfade Özgürlüğü</i>	617
2- Politikacılara Yönelik Eleştiri ve Politikacıların Eleştiri Özgürlüğü	621
3- TCK 305: Temel Milli Yararlara Aykırılık Suçu.....	625
F- Ayrımcı Görüşler	627
G- Vicdani Ret ve İfade Özgürlüğü	628
II- SİYASAL ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ.....	630
A- Siyasal Partilerin İşlevi.....	631
B- AİHS ve Siyasal Parti Özgürlüğü	632

C- AİHM İçtihatları Çerçevesinde Türk Hukukunun Değerlendirilmesi	639
1- Ülke Bütünlüğün Korunması ve Bölünmezlik İlkesi.....	640
2- Siyasi Partiler Kanunu'ndaki Şekli Yasaklar.....	645
3- Devletin Temel İlkelerinin Değiştirilmesi Sorunu.....	646
4- Laiklik İlkesinin Korunması	648
D- Mücadeleci Demokrasi / Mücadeleci Devlet	651
1- Mücadeleci Demokrasi Anlayışı	652
2- Avrupa Konseyi'ne Üye Devletlerde Mücadeleci Demokrasi Uygulamaları.....	654
3- Türkiye'de Siyasal Parti Yasaklarının Genel Görünümü	656
III- TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ ÖZGÜRLÜĞÜ.....	657
A- Demokrasi ve Toplantı Özgürlüğü.....	658
B- Bildirim Verilmeden Yapılan Toplantılar.....	659
C- Ertelenmiş veya Yasaklanmış Toplantılar	662
D- Toplantı Mekanı, Zamanı ve Süresi ile İlgili Yasaklar.....	664
E- Toplantılara Müdahale Edilmesi	666
Kamu Düzeninin Korunması Amacıyla Müdahale.....	666
Orantısız Müdahale ve Kötü Muamele Yasağı.....	668
Müdahalede Biber Gazı Kullanımı	669
F- Toplantı Özgürlüğü Üzerine Bir Tespit ve Değerlendirme.....	671
KAYNAKLAR.....	673